

Krátka správa z vykonanej kontroly plnenia medzinárodných záväzkov pri riadení pohybov nebezpečných odpadov cez hranice štátov Slovenska, Poľska a Ukrajiny (Bazilejský dohovor)

Kontrola bola vykonaná v súlade s plánom kontrolnej činnosti Najvyššieho kontrolného úradu SR na rok 2007, na základe spoločnej iniciatívy Najvyššieho kontrolného úradu Poľskej republiky, Najvyššieho kontrolného úradu Slovenskej republiky a Účtovnej komory Ukrajiny. Kontrola bola vykonaná v Ministerstve životného prostredia SR (MŽP SR), Slovenskej agentúre životného prostredia, v Centre odpadového hospodárstva a Bazilejského dohovoru (SAŽP COHaBD), Krajských úradoch životného prostredia (KÚŽP) Košice a Prešov, Slovenskej inšpekcii životného prostredia ústredie Bratislava a Inšpektoráte životného prostredia (IŽP) Košice, Colných úradoch (CÚ) Čierna nad Tisou a Prešov za obdobie od 01.05.2004 do 30.06.2007.

Účelom paralelnej kontrolnej akcie bolo preveriť stav v oblasti výkonu práv a povinností zmluvnými stranami vyplývajúcimi z Bazilejského dohovoru (BD) o riadení pohybov nebezpečných odpadov cez hranice štátov (Slovenska - Poľska - Ukrajiny) a ich zneškodňovaní, preveriť prijaté opatrenia MŽP SR, zhodnotiť medzinárodnú spoluprácu pri nakladaní s odpadmi, dodržiavanie príslušných ustanovení EÚ a SR, preveriť postup orgánov inšpekcie životného prostredia a colných úradov pri vstupe, výstupe odpadu na územie alebo z územia Európskej únie a tranzite odpadu.

Kontrolou MŽP SR ako kompetentného úradu BD v SR bolo zistené, že Program odpadového hospodárstva SR na roky 2006 – 2010, ktorý akceptuje princípy BD, nebol publikovaný vo Vestníku MŽP SR a na krajskej úrovni (Košice, Prešov) nie je rozpracovaný, resp. je len v pracovnej verzii.

Kontrolou funkcie ohniskového bodu pre plnenie BD v SR, ktorú vykonáva SAŽP COHaBD, bolo zistené, že neboli splnené dve podúlohy plánu hlavných úloh, vo viacerých prípadoch boli uhradené faktúry bez náležitosti účtovných dokladov ustanovených zákonom o účtovníctve a bolo zistené nedodržanie zákona o finančnej kontrole a vnútornom audite. Pri uzatváraní zmlúv o verejnom obstarávaní neboli použité metódy a postupy v súlade so zákonom o verejnom obstarávaní. Kontrolou vytvárania technicko-informačného zázemia pri riadení odpadového hospodárstva, najmä kontrolou hlásení o preprave odpadov bolo zistené, že množstvá odpadov deklarované oznamovateľom a príjemcom neboli vždy totožné, vyplňanie hlásení v niektorých prípadoch nečitateľné alebo čiastočne nevyplnené.

Kontrolou v KÚŽP bolo zistené, že v priebehu kontrolovaného obdobia nebola vykonaná ani jedna kontrola so zameraním na cezhraničnú prepravu odpadov.

Kontrolou IŽP Košice bolo zistené, že nevykonával kontroly na mieste vzniku odpadu

u oznamovateľov a príjemcov odpadu, že MŽP SR mu nedoručuje súhlasy MŽP SR na cezhraničnú prepravu odpadu, rovnako ako aj hraničnému CÚ Čierna nad Tisou.

Kontrola NKÚ SR preukázala rozdiely v evidencii vyvázaných odpadov MŽP SR a CÚ Čierna nad Tisou, že k vývozným dokladom nie je prikladaný súhlas MŽP SR a tlačivo oznámenia, ktoré majú sprevádzať každú zásielku prepravy odpadu. Ďalej bolo zistené, že odpad bol vyvázaný bez platného povolenia MŽP (pred a po vypršaní platnosti povolenia), na čo uvedené ministerstvo nereagovalo.

Kontrolou dokladov na cezhraničnú prepravu odpadov v rámci Košického a Prešovského kraja bolo potvrdené zistenie na SAŽP COHaBD o rozdieloch uvádzaných v tlačivách hlásenia ohľadom množstva odoslaného a prijatého odpadu. Boli zistené prípady nevyplnenia množstva odpadu, čísla povolenia, poradového čísla zásielky, zariadenia na zhodnotenie odpadu, fyzikálnej charakteristiky odpadu. Bolo tiež zistené, že odpad na Slovensko bol dovezený pred vydaním súhlasu z poľskej strany, bez platného poistenia zodpovednosti za spôsobenú škodu vzniknutú na prepravnej trase. Ďalej, príjemca odpadov v lehote do 3 dní od prijatia odpadu od oznamovateľa nezaslal kópie tlačív hlásení oznamovateľovi a dotknutým príslušným orgánom, ako aj v lehote do 180 dní nezaslal osvedčenie o zhodnotení odpadu oznamovateľovi a ostatným dotknutým príslušným orgánom.

Kontrola NKÚ SR preukázala potrebu zlepšenia spolupráce a vzájomnej informovanosti medzi jednotlivými orgánmi pre dôsledný výkon kontroly cezhraničnej prepravy odpadov, lebo súčasný systém kontroly cezhraničnej prepravy odpadov nie je dostatočne uzavretý, je bez účinnej spätnej väzby.

Na základe vykonanej kontroly NKÚ SR odporučil kontrolovaným subjektom venovať pozornosť odporúčaniam a prijatým opatreniam za účelom zvýšenia účinnosti a skvalitnenia riadiaceho a kontrolného systému cezhraničnej prepravy odpadov, ktoré budú včas signalizovať a predchádzať nezrovnalostiam, ktoré majú negatívny dopad na plnenie BD, nariadení EÚ a slovenských zákonov.